SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1397

av Elise Ryder Wikén m.fl. (M)

Trafiksäkerhet, trygghet och lokal förankring kring statlig vägbelysning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av säker vägbelysning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga om Trafikverket ska vara skyldigt att genomföra tidig dialog med berörda kommuner och lokala aktörer före beslut om nedsläckning eller avveckling av vägbelysning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga om Trafikverket ska genomföra konsekvensanalyser av trafiksäkerhet, trygghet, lokala förhållanden och kollektivtrafikens behov innan vägbelysning släcks ned, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Under senare år har Trafikverket på flera platser i landet släckt ned eller avvecklat vägbelysning. Syftet har varit att anpassa vägbelysningen till myndighetens riktlinjer eller andra trafiksäkerhetsaspekter, och ibland delvis också för att minska drift- och underhållskostnader. Även om en effektiv användning av skattemedel är viktig har

många beslut om nedsläckning väckt starka reaktioner från kommuner, invånare och lokala företag.

Ett återkommande problem är att dialogen med berörda aktörer ofta upplevs som bristfällig eller otillräcklig. Kommuner har i flera fall fått information sent i processen, lokalbefolkningens synpunkter har inte alltid tagits tillvara på ett tillfredsställande sätt och i vissa fall har ingen information getts överhuvudtaget. Beslut som påverkar människors vardag, säkerhet och trygghet bör präglas av öppenhet, delaktighet och lokal förankring.

Dagens vägbelysning fyller flera viktiga funktioner. Väglyset bidrar till trafiksäkerheten för både bilister, cyklister och gående. Särskilt i norra Sverige, där mörka vintermånader dominerar en stor del av året, har belysningen stor betydelse för möjligheten att upptäcka oskyddade trafikanter, vilt och andra hinder i trafikmiljön.

Vägbelysningen bidrar också till människors trygghet. För personer som går eller cyklar längs vägarna för att ta sig till arbete, skola, kollektivtrafik eller fritidsaktiviteter kan en mörklagd vägsträcka innebära att man känner sig mindre trygg och därför istället väljer bilen eller inte går ut alls. Detta riskerar att motverka ambitionen om ökad gång-, cykeltrafik och kan leda till ökat motortrafikarbete och minskad fysisk aktivitet.

Särskilt känslig är frågan i anslutning till samhällen, skolor, busshållplatser och GC-vägar där många människor vistas under skymmande eller mörka timmar. Standardiserade bedömningar riskerar att missa lokala förutsättningar som endast framkommer genom dialog med kommunen och de människor som använder vägen dagligen.

Utvecklingen inom belysningsteknik innebär samtidigt att det finns flera alternativ istället för total nedsläckning. Modern LED-teknik kan kraftigt minska energiförbrukningen samtidigt som god belysningskvalitet bibehålls. Även adaptiva lösningar med dimring eller rörelsestyrning kan ge betydande besparingar utan att trafiksäkerheten eller tryggheten försämras i samma omfattning. I de fall anläggningen för vägbelysning är föråldrad och inte uppfyller säkerhetskraven bör en dialog med kommunen och/eller lokala aktörer föras för att utreda om annan aktör är beredd att överta vägbelysningen och därmed bära de kostnader som är förknippade med uppdatering av anläggningen.

Innan beslut om nedsläckning fattas bör därför Trafikverket genomföra en samlad konsekvensbedömning där trafiksäkerhet, trygghet, lokala förhållanden, kollektivtrafikens behov och kommunens synpunkter vägs in. Genom en bättre dialog,

tydliga konsekvensanalyser, ett större fokus på moderna belysningsteknik och alternativa lösningar samt förbättrat samarbete med andra aktörer kan kostnadseffektivitet förenas med målet om säkra och trygga transporter och trafikmiljöer i hela landet.

Elise Ryder Wikén (M)

Jesper Skalberg Karlsson (M) *Lars Beckman (M)*

Olle Olson (M) *Katarina Stenström Ros (M)*